

vil sige at bære Regeringens Byrder. Jeg tror, det kunde være ganske samfundsopholdende, saa vilde deres værste Fjender blive deres egne Vælgere, som de have hidset med deres gamle revolutionære Talemaader og demoraliseret ved et Snoberi, der er aldeles ovenud og saa meget farligere, som det hviler paa en tilsyneladende videnskabelig Begrundelse. Her ligger den principielle Modsetning mellem Socialdemokratiet og os andre, og den vil ogsaa sætte et uoverstigeligt Skel mellem os i politisk Henseende: En Proletar er skyldfri, det kapitalistiske Samfund har al Skyld. En saadan opdraget Vælgerhær ville Socialdemokraterne, naar de komme til Magten og ikke kunne indfri deres Løfter, hvad de ikke kunne, enten blive nødt til at gøre lyst iblandt ved „militaristiske“ Midler, eller ogsaa faa vi et Proletariatets Tyranni, som er forfærdeligere end noget andet, Historien kender.

Vi, der ikke ønske den Fremtid, ville ikke drive Antisocialisme, men en Socialisme, der har saadanne Samfundskaar til Maal, at enhver, der vil, kan føre en menneskelig Tilværelse, og at de, der ikke ville, af det offentlige opdrages til at ville, men saaledes, at Ansvarret ikke tages fra de enkelte og lægges over paa Samfundet, ikke tages fra Hjemmene og lægges over paa Kommunerne. Vi vide, at social Retfærdighed ikke først og fremmest skabes ved sociale Love, men ved en moralsk Opdragelse, i hvilken Pligtfølelsen spiller en afgørende Rolle, og hvorfra al forvirret Humanitet er udelukket.

Apropos om forviret Humanitet, saa mindes jeg den ærede Repræsentant for Aarhus nordre (Sabroe), der i Sommer mente, at jeg umulig kunde stemme for Forsvarslovene paa Grund af, at jeg havde talt om de Raab, der stige til Himlen, hvis de ikke blive hørte paa Jorden. Det ærede Medlem kunde ikke tænke sig andet, end at jeg dermed maatte mene Børnenes Raab. Det ærede Medlem mente, at jeg, siden jeg brugte saadanne Udtryk, maatte have talt med Læger og Folk, som have Kendskab til, hvordan Tusinder og atter Tusinder leve i dette Land, og ved disse Udfritninger maatte have faaet Kendskab til de sociale Forhold, til sultne, fattige og nødlidende. Nej, min Arbejds metode er en anden end det ærede Medlems. Det er ikke ved at gaa rundt og udfritte og trænge paa, saa at Jægerspris næsten er det eneste Sted, hvor man kan opdrage Børn i Fred for det ærede Medlem, idet det er et Sted, hvor det ærede

Medlem ikke kan komme ind, hvilket maa ske kan forklare disse mildest talt ufor-svarlige Ord, som det ærede Medlem for-leden Dag benyttede om denne Stiftelse. Det er ikke ved at gaa rundt og udfritte, men ved fra mit første Studenteraar, da jeg som Undersøger i Københavns Under-støttelsesforening lærte Baggaardens Liv at kende, at leve med i det sociale Ar-bejde, ved at færdes blandt Arbejdere baade her i Landet og i Udlandet, ved at være med i Oplysningsarbejdet blandt dem, ved at følge Socialdemokratiets Færd herhjemme, og ved at følge dets Blade har jeg lært dette Partis Arbejdsmaade og Virkemidler at kende. Jeg kender dets Kritik af det nuværende Samfund og ved, at det ofte sætter Fingeren paa det rig-tige Sted, men ved ogsaa, at det ikke har Midler til at helbrede. Det har det ikke, fordi det mener, at Fejlen alene bør søges i Samfundets Ordning, medens den væ-sentligst maa søges hos Individet, og fordi det kaster alt Ansvarret over paa Samfundet.

Det er ganske ejendommeligt at se dem hævde, at de kønslige Forhold skulle være en privat Sag, men at Omsorgen for Børnene skal være Samfundets Sag; det er en uhyre let og behagelig Sondring, men om Samfundet kan være tjent med det, er tvivlsomt, og om det enkelte Indi-vid i Længden kan staa sig ved det, er ligesaa tvivlsomt. Nu glæder det mig imid-lertid at se, at de tyske Socialdemokrater synes at have begyndt at forstaa, at Karl Marx's Teori ikke længere slaar til, og at de prøve paa at indføre Kant i Karl Marx's Sted, og hvis det ogsaa sker herhjemme, vil der ske en Frontforandring, og det socialdemokratiske Parti vil bygge Bro over den Afgrund, som skal være imellem dem og os. Det vil ogsaa gaa op for de ledende Socialdemokrater her, at Forudsætningen for større social Retfærdighed er større personlig Ansvars- og Pligtfølelse, at Forudsætningen for det enkelte Menneskes Lykke er og vil blive ved at være Forsagelse. Det er de Egen-skaber, der kunne og skulle udvikles hos den Ungdom, der opdrages til at sætte Livet til for Fædrelandet. Jeg kunde stemme for Forsvarslovenes Vedtagelse, og jeg stemte for dem mere af moralske end af politiske, saglige Grunde, jeg stemte for dem for at faa standset den Selvopgivelsens Aand, som var ved at marvstjæle vort Folk. Hos det Folk, hvor Forsvarsvillien er kraf-tig, er Sædeligheden og Kraften størst, og hos det ere de bedste Vilkaar for social Retfærdighed.